

Vergaderjaar 2023–2024

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

36 476

Staat van de Europese Unie 2024

Nr. 3864

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 december 2023

Een stevige basis in een woelige wereld. Die biedt de Europese interne markt als één ruimte zonder binnengrenzen. Een goed werkende interne markt is van groot belang voor de Europese concurrentiepositie in de wereld en voor een concurrerend vestigings- en ondernemingsklimaat in Nederland. Daarmee levert de interne markt een belangrijke bijdrage aan het bereiken van open strategische autonomie van de Europese Unie (EU).¹ Voor een goed functionerende interne markt is het vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal een randvoorwaarde. Alleen als dit vrije verkeer goed werkt, biedt de interne markt kansen voor burgers en ondernemers en kunnen de beleidsdoelstellingen in de groene en digitale transitie worden behaald. De interne markt vereist continu onderhoud. Om nadere stappen te zetten heeft het kabinet in juni vorig jaar een kabinetsbrede interne-marktactieagenda uitgebracht.² Het kabinet streeft naar een sterke, duurzame en eerlijke interne markt.

In voorliggende rapportage informeert het kabinet u over de resultaten en belangrijke processtappen op deelterreinen in de uitvoering van deze interne-marktactieagenda. Dit gaat om acties binnen Nederland en op Europees niveau. Diverse acties zijn processen van de lange adem. De actieagenda kent vier prioriteiten:

1. arbeidsmobiliteit,
2. digitalisering,
3. vergroening, en
4. randvoorwaarden versterking interne markt.

Per prioriteit worden aan het eind van elke paragraaf kort de belangrijkste resultaten genoemd van het afgelopen jaar. De bijlage bij deze brief bevat

¹ Een sterke, duurzame en eerlijke interne markt behoort tot de eerste bouwsteen van de Nederlandse inzet ten aanzien van de open strategische autonomie van de EU. Kamerstuk 35 982, nr. 9.

² Kamerstuk 22 112, nr. 3437.

een gedetailleerd overzicht van de voortgang per deelterrein van de actieagenda. In deze rapportage is niet gestreefd naar volledigheid; de interne markt is immers nooit af, maar vergt onderhoud op Europees én nationaal niveau op zeer veel verschillende beleidsterreinen. Doel van de interne-marktactieagenda is niet alleen het afronden van de acties, maar vooral ook het verbeteren van de werking van de interne markt over beleids- en landsgrenzen heen. Onder meer om belemmeringen weg te nemen voor burgers en ondernemers.

Vermeldenswaardig is in dit kader het voornemen van de Europese Commissie om rapportageverplichtingen in EU-regels met 25% te reduceren.³ Commissievoorzitter Von der Leyen heeft in haar Staat van de Unie-toespraak in september 2023 aangegeven hierbij samen te willen werken met EU-landen en genoemde doelstellingen ook met 25% reductie-inspanningen op nationaal niveau te matchen. De interne-marktactieagenda zal ook helpen om belemmeringen weg te nemen.

1. Arbeidsmobiliteit

Het grensoverschrijdend dienstenverkeer vormt net als het vrij verkeer van werknemers een belangrijk onderdeel van de interne markt en levert veel voordelen op. Om het dienstenverkeer binnen de EU verder te faciliteren, is het van belang om ongerechtvaardigde belemmeringen aan te pakken en tegelijkertijd oog te houden voor de bescherming van werkenden. Om draagvlak voor de interne markt te behouden is het belangrijk dat burgers, werknemers en ondernemers hiervan de vruchten kunnen plukken. Tegelijk moet het aantrekkelijk blijven om over de grens te ondernemen zonder onnodige administratieve belemmeringen. Maatregelen op Europees niveau en adequate handhaving moeten garanderen dat wordt geconcentreerd op kwaliteit en dienstverlening en niet op arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden en het beschermingsniveau van werknemers.

Het kabinet spreekt in Europees verband met de Commissie en EU-landen om ongerechtvaardigde belemmeringen in kaart te brengen en weg te nemen. In de Europese Taskforce interne-markthandhaving (Single Market Enforcement Taskforce, SMET) worden concrete ongerechtvaardigde belemmeringen aangepakt. Binnen de SMET worden kennis en ervaring uitgewisseld over het verminderen van ongerechtvaardigde administratieve lasten voor ondernemers die te maken hebben met grensoverschrijdende detacheringen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de voorwaarden en eisen die EU-landen stellen aan hoe en wanneer een ondernemer een melding moet doen van een grensoverschrijdende detachering. Deze melding moet een ondernemer doen bij het (laten) verrichten van een dienst in een ander EU-land door eigen werknemers. Qua detachering richt de actieagenda zich primair op de gevolgen voor gedetacheerden en ondernemers uit een andere EU-lidstaat die een dienst verrichten in en vanuit Nederland.

De meldplicht heeft als doel om zicht te krijgen op welke gedetacheerde werknemers naar Nederland komen en bij welke ondernemingen zij werkzaam zijn. De meldplicht draagt hierdoor bij aan effectief toezicht, met als doel dat gedetacheerde werknemers de arbeidsvoorwaarden ontvangen waar zij recht op hebben. Met name laaggeschoolde arbeidsmigranten zijn kwetsbaar voor misstanden. Zij hebben recht op gelijke behandeling als nationale werknemers en fatsoenlijke woon- en werkomstandigheden. Het kabinet vindt het belangrijk dat de administratieve lasten als gevolg van de meldplicht in verhouding staan tot het doel,

³ Mededeling Langetermijnvisie op concurrentievermogen (COM (2023) 168).

namelijk het voorkomen van oneerlijke concurrentie en de sociale bescherming van gedetacheerden. Administratieve lasten die daar niet effectief aan bijdragen dienen zoveel als mogelijk te worden weggenomen om grensoverschrijdende dienstverlening verder te bevorderen.

Nederland verkent daarnaast samen met de Europese Commissie en andere EU-landen de mogelijkheden om een gezamenlijk digitaal formulier⁴ te ontwikkelen voor het melden van detacheringen, waar lidstaten op vrijwillige basis aan deel kunnen nemen. Het doel hiervan is om de eenduidigheid voor ondernemers te vergroten.

Voor de Nederlandse en Europese professional die zijn beroep over de grens wil uitoefenen én voor het groeivermogen van de economie is het van belang dat deze te maken heeft met duidelijke, evenredige en niet te langdurige erkenningsprocedures. Tussen 2017 en 2022 werden de meeste erkenningsaanvragen door burgers uit andere EU-lidstaten in Nederland gedaan voor beroepen in de kinderopvang, het onderwijs en de gezondheidszorg. Er is daarom voor gekozen om voor deze beroepen te onderzoeken of er verbetermogelijkheden zijn voor de digitale procedures. Naast de regels uit de specifieke Europese richtlijnen⁵, zijn ook de regels over de toegang tot digitale overheidsdienstverlening uit de Single Digital Gateway verordening⁶ van toepassing op de erkenning van beroepskwalificaties. Deze verordening stelt onder andere eisen aan de beschikbaarheid van digitale administratieve procedures. Vooral DUO en het CIBG zijn bezig relevante procedures in lijn te brengen met de SDG-vereisten.

Resultaten

- **In een werkgroep verkent Nederland met andere landen de mogelijkheden van een gemeenschappelijk Europees formulier voor het melden van grensoverschrijdende detacheringen.**
- **Nederland onderzoekt in EU-verband maatregelen om administratieve lasten te verminderen voor bedrijven bij het melden van grensoverschrijdende detacheringen.**
- **De verzwaarde toegangsprocedure is opgeheven voor vijftien beroepen.**
- **DUO en CIBG brengen relevante digitale procedures voor erkenning beroepskwalificaties in lijn met de Single Digital Gateway.**

2. Digitalisering

Digitalisering biedt kansen voor onze samenleving en economie. In de hoofdlijnenbrief digitalisering⁷ heeft het kabinet zijn ambitie en doelen uiteengezet voor de digitale transitie van de samenleving. Daarin onderscheidt het kabinet de thema's digitaal fundament, digitale overheid, digitale samenleving en digitale economie. Het thema digitale economie is bijvoorbeeld nader uitgewerkt in de Strategie Digitale Economie⁸.

⁴ Kamerstuk 22 112, nr. 3134.

⁵ Richtlijn Erkenning Beroepskwalificaties 2005/36/EG, Proportionaliteitsrichtlijn beroepskwalificaties (EU) 2018/958.

⁶ Verordening 2018/1724.

⁷ Kamerstuk 26 643, nr. 842.

⁸ Kamerstuk 26 643, nr. 941.

Digitalisering slecht bij uitstek grenzen, maar brengt ook nieuwe vraagstukken met zich. Daarom is soms (Europees) overheidsingrijpen nodig om de kansen van digitalisering volledig te benutten en eventuele risico's te mitigeren. Een voorbeeld is de recente regulering van online platforms in de Digital Services Act (DSA)⁹ en Digital Markets Act (DMA)¹⁰.

Digitalisering beïnvloedt ook het vrije verkeer van goederen binnen de interne markt. Zo ontstaan er nieuwe partijen en verkoopkanalen, die hun eigen problematiek met zich brengen als het gaat om toezicht en handhaving. Diverse Europese regels dragen bij aan de totstandkoming van een interne markt voor digitale producten. Het kabinet werkt aan de ontwikkeling van een uniform meldpunt voor non-conforme producten, in reactie op het SER-advies over directe import¹¹. Een belangrijke mijlpaal is de inwerkingtreding van de Verordening algemene productveiligheid (Verordening (EU) 2023/988).

Ondernemers en burgers ondervinden daarnaast in de praktijk belemmeringen bij het grensoverschrijdend gebruik van elektronische handtekeningen en documenten en hun digitale identiteit. Het Commissievoorstel voor een raamwerk voor een Europese Digitale Identiteit (opvolger van de eIDAS-verordening) met waarborgen voor fundamentele waarden zoals privacy zal hierin verandering brengen.¹²

Resultaten

- **Nederland doet mee aan een grootschalige EU-pilot om het gebruik en de veiligheid van elektronische handtekeningen, digitale identiteiten en elektronische documenten te verbeteren.**
- **Er is een extern verkennend onderzoek uitgezet voor de ontwikkeling van een uniform nationaal meldpunt voor non-conforme producten. Het onderzoek is in de afrondende fase.**
- **Dankzij de actieve Nederlandse inzet tijdens de onderhandelingen op de Europese productveiligheids-verordening hebben ook online marktplaatsen nu productveiligheid verplichtingen en worden consumenten beter beschermd tegen gevaarlijke producten van buiten de EU.**

3. Vergroening

Klimaatbeleid biedt kansen om een duurzame en sterke economie op te bouwen en nieuwe banen te creëren. De transitie naar een groene economie kan Nederland niet alleen. Het wegnemen van belemmeringen draagt bij aan het bereiken van de doelen van de groene transitie. Zo is grensoverschrijdend elektrisch vervoer afhankelijk van goed functionerende en toegankelijke laadinfrastructuur. In dit verband is het positief dat eind maart 2023 een politiek akkoord bereikt is over een nieuwe verordening infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFIR)¹³. Deze verordening moet zorgen voor een versnelde uitrol van laad- en tankinfrastructuur voor de voer- en vaartuigen die op alternatieve brandstoffen draaien.

⁹ Verordening 2022/2065.

¹⁰ Verordening 2022/1925.

¹¹ Kamerstuk 27 879, nr. 76.

¹² Zie voor het BNC-fiche hierover: Kamerstuk 22 112, nr. 3161 (Fiche: Verordening Raamwerk Europese Digitale Identiteit).

¹³ Zie voor het BNC-fiche hierover: Kamerstuk 22 112, nr. 3190.

Verder is er voortgang geboekt op het terrein van milieu- en zero-emissiezones, in de vorm van het voorstel voor de herziening van de richtlijn over grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over aan verkeersveiligheid gerelateerde verkeersovertredingen¹⁴. Daardoor wordt het makkelijker voor overheden om genoemde zones grensoverschrijdend te handhaven. Dit draagt bij aan een gelijk speelveld én aan een betere werking van deze zones. Het verbeteren van informatievoorziening over welke regels in welke milieu- en zero-emissiezones gelden, heeft ook de aandacht. Het kabinet verkent samen met stakeholders waar verbetering mogelijk is.

In het kader van de SMET is een project in de afrondende fase waarbij administratieve belemmeringen voor de uitrol van nieuwe wind- en zonne-energieprojecten worden aangepakt. Daarbij heeft de Commissie vijf *best practices* voor het stroomlijnen van procedures aangeduid. Een groot deel van deze *best practices* wordt al toegepast, voor het overige wordt dit onderzocht.

Resultaten

- **Nederlandse wens voor ambitieuzere doelstellingen komt terug in Europese verordening voor uitrol infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFIR).**
- **Nederland werkt aan betere handhaving en een gelijk speelveld van milieu-/zero-emissiezones via inzet op grensoverschrijdende uitwisseling van kentekengegevens.**
- **Er zijn randvoorwaarden geschapen voor optimalisatie van vergunningverlening en minimalisering administratieve lasten voor groene energieprojecten.**

4. Randvoorwaarden versterking interne markt

Een sterke interne markt vereist dat zowel in de EU als in Nederland op alle relevante beleidsterreinen het interne-marktperspectief wordt meegenomen. Hier zijn het afgelopen jaar ook op Europees niveau stappen in gezet. Zo staat in de mededeling over 30 jaar interne markt van 16 maart 2023 dat de Commissie met EU-landen en belanghebbenden samen wil werken aan implementatie en toepassing van interne-marktregels, hen wil ondersteunen en daarbij streeft naar maatwerk.¹⁵

Van groot belang is dat de Europese Raad van maart 2023 heeft opgeroepen een jaarlijkse cyclus op te stellen op het terrein van concurrentievermogen, waaronder de interne markt. Deze cyclus is nader uitgewerkt in de conclusies van de Europese Raad van juni 2023.¹⁶ Kort gezegd zal deze starten met een jaarlijks concurrentievermogen- en interne-marktscorebord, waarna de Raad voor Concurrentievermogen prioriteiten voor nadere acties kan bepalen. Dat moet ertoe leiden dat er jaarlijks politieke impulsen worden gegeven aan versterking van de interne markt en dat er bij de Commissie en EU-landen draagvlak ontstaat om daartoe concrete acties te ondernemen. Dit draagt eraan bij om de interne markt hoog op de Europese politieke agenda te zetten en te houden en daardoor beter en eerlijker te laten werken voor ondernemers en burgers.

¹⁴ Zie voor het BNC-fiche hierover: Kamerstuk 22 112, nr. 3649.

¹⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 3662.

¹⁶ Conclusies van de Europese Raad, 23 maart 2023 – Consilium (Europa.eu). Zie: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-4-2023-INIT/nl/pdf>.

Resultaten

- **Er loopt een extern onderzoek naar (oplossingen voor) territoriale leveringsbeperkingen. Het onderzoek is in de afrondende fase.**
- **Nederlandse wens voor grotere rol lidstaten komt terug in Raadsmandaat voor onderhandelingen voorstel interne-marktnoodinstrument. Succesvolle afronding trilogie voorzien.**
- **Steeds meer overheidspartijen zijn aangesloten op het centraal loket¹⁷ waardoor de toevoegde waarde van het loket voor ondernemers toeneemt.**
- **Nederland werkt aan modernisering en verbetering van de efficiëntie van BTW-regels in het voorstel «VAT in the digital age». Succesvolle afronding voorzien in 2024.**

5. Tot slot

De Europese interne markt is nooit af en zal dat ook nooit zijn. De markt is steeds in verandering en dat leidt tot nieuwe kansen, vraagstukken en uitdagingen. Het kabinet werkt verder aan uitvoering van de huidige interne-marktactieagenda, maar ook aan ideeën voor de toekomst: voor toekomstige acties, maar ook voor het werkprogramma van de nieuwe Europese Commissie die na de verkiezingen in 2024 aantreedt. Het kabinet ziet graag dat ook deze nieuwe Commissie de interne markt hoog op de agenda zet en met concrete acties komt om de interne markt verder te versterken.

Niet alleen om bestaande belemmeringen weg te nemen, maar ook om nieuwe te voorkomen. In een veranderende wereld is een stevige economische basis van de EU onverminderd van belang. De interne markt vormt daarvoor het fundament.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens

¹⁷ Bij het centraal loket op grond van de Dienstenwet (en Dienstenrichtlijn) kunnen ondernemers terecht voor informatie over regels, het afwikkelen van procedures met overheidsinstanties en praktische bijstand.